

آلودگی محیط‌زیستی و بحران‌های از پرده برون‌افتاده

انسان چگونه در مرکز تولید مشکلات زیست‌بوم قرار گرفته است

تجزیه‌کنندگان عبارت‌اند از باکتری‌ها و قارچ‌ها و حشرات که گیاهان و جانوران مرده و پسماند آنها را تجزیه می‌کنند. تجزیه‌کنندگان در جریان فرایندهای مختلف انرژی آزاد می‌کنند و مواد آلی را به خاک بازمی‌گردانند. این مواد آلی به موادی برای اغذیه گیاهان تبدیل می‌شوند و دوباره این چرخه ادامه دارد. زیست‌بوم از جنبه نظری چرخه‌ای بسته است. اما عملا به سختی زیست‌بومی در حالت تعادل کامل قرار می‌گیرد. تغییرات طبیعی به‌طور پیوسته در حال وقوع است و به‌تدریج ترکیب زیست‌بوم را تغییر می‌دهد. در زیست‌بومی که گونه‌های زیادی از گیاهان و جانوران در آن زندگی می‌کنند، این تغییرات طبیعی احتمالا اختلال ایجاد نمی‌کند، اگر یکی از گونه‌ها نابود شود، گونه‌های دیگری هستند که چرخه انرژی و مواد را ادامه می‌دهند.

برعکس، اگر در زیست‌بومی تنها چند گونه زیستی وجود داشته باشد، تغییرات محیطی ناگهانی ممکن است حیات آن را فروپریزد، همچون زمین‌لرزه یا دو نوع از گونه‌ها. در زیست‌کره، آن قسمت از جهان که حیات در آن امکان وجود دارد نیز این قانون حاکم است. هر جا تنوع وجود ندارد، زیست‌بوم با خطر بی‌جانگی و فروپاشی روبروهرست.

انسان‌ها در زیست‌بوم

انسان مانند تمام موجودات زنده، یکی از عناصر زیست‌بوم‌های مختلف است. اما برخلاف بیشتر موجودات زنده می‌تواند چنان بر زیست‌بوم غلبه کند که نقش سایر عوامل را تحت‌الشعاع قرار دهد. جایگاه انسان در جهان همواره چنین برجسته نبوده است. زمانی که جمعیت انسانی اندکی بود و با شکار و جمع‌آوری غذا و کشاورزی زندگی ساده‌ای داشتند، امکان داشت در زیست‌خوانی خورشید و مواد غذایی دیگر برای قرار دارند، همچون ماهیان و پرندگان و انسان بیشتر انباشت می‌شود. همچنین دریافتند که مه‌دود شهرها تنها به دلیل آلوده‌کننده‌های قابل‌مشاهده متصاعدشده از دودکش‌های صنعتی نیست بلکه به واسطه واکنش‌های شیمیایی ایجادشده بر اثر تأثیر نور خورشید بر گازهای نامرئی برخاسته از آگزوز ماشین‌ها و هواپیماسا نیز هست. آلودگی هوا یا آلوده‌کردن باران درنهایت جنگل‌ها را از بین می‌برد. دریاچه‌ها را سمی می‌کند و بر موجودات زنده، از پلانکتون‌ها گرفته‌تا وال‌ال‌ها اثر می‌گذارد. درباره علت آلودگی محیطی و محلی هم چیزهای زیادی یاد گرفته‌ایم. اکنون با واقعیت‌های مسلم در زمینه محیط زیست جهانی روبروه هستیم؛ به‌ویژه درباره عواقب بلندمدت آلودگی‌ها همچون گرم‌شدن زمین و آب‌شدن یخ‌ها و سوراخ‌شدن اوزون و موارد دیگر. اگرچه گاه و بی‌گاه انگشت اتهام به سوی هشداردهندگان بلند است، اما در همه‌جا دانشمندان و شهروندان به این نیروها می‌پیوندند تا برای افزایش آگاهی‌ها درباره محیط زیست و حفاظت از آن تلاش بیشتری کنند.

نگاهی به محیط زیست

تعریف ساده آلودگی
جمع‌شدن چیزی در جای نامناسب است.

این البته تعریفی است انسان‌مدارانه و بر اساس اولویت‌های انسان.

دلیل اصلی جلوتری از آلودگی خاص در محلی خاص، ضرر جانی و مالی است که برای انسان دارد. این آلودگی سلامت انسان را تهدید می‌کند یا حواس پنج‌گانه را می‌آزارد. بنابراین مردم به نوشیدن آب آلوده، آلودگی هوای برگرفته از صنعت و صدا و دود و ترافیک سنگین اعتراض دارند. اما تعریف همه‌جانبه‌تر و مناسب‌تری هم وجود دارد.

آسفالته‌شده‌ای است که بر اثر تابش خورشید گرم می‌شود. انسان در

این تعریف نیازمند توجه به آلودگی از جنبه محیط زیست و بازنگری محیط غیرجاندار شامل نور خورشید و آب و اکسیژن و کانی‌ها و گیاهان و حتی جانوران مرده است. تولیدکنندگان عبارت‌اند از گیاهان

سبز که از فتوسنتزآلکتون‌ها شروع شده‌تا درختان غول‌آسا را دربر می‌گیرد. این گیاهان توانایی فتوسنتز و استفاده از آن برای تولید غذا را دارند. مصرف‌کنندگان جانوران هستند. غلغ‌خورانی که از گیاهان تغذیه می‌کنند و گوشت‌خوارانی که از سایر جانوران تغذیه می‌کنند.

مسابقه فوتبالی برگزار می‌شود و تماشاگران آشفال‌ها را در ورزشگاه می‌ریزند. راهپیمایی یا مراسم دینی برگزار می‌شود و کف خیابان پر از ظرف‌های یک‌بارمصرف غذا می‌شود. قدیمی‌ترها یادشان است که برخی زباله‌ها را در جوی کنار خیابان می‌ریختند و موجب آسناد مسیر آب کثیف می‌شدند. بعد هم کارگران محیط زیست زحمتش پاکبان با جارویی که دسته بلندی داشت از جایی که آسناد رخ داده بود. به زحمت آن را باز می‌کردند.
مقیاس‌مان را بزرگ‌تر می‌کنیم. در شمال کشور که سرسبز است و گنجه‌به ملی، دره‌های زباله دیده می‌شود. رانده‌ای را در آمریکا تصور کنید که آتومبیل فرسوده‌اش را در جایی مخصوص، کنار بزرگراه‌ها کرده است که به‌ه هزاران هزار اتومبیلی اضافه می‌شود که در قبرستان اتومبیل‌ها جا خوش می‌کنند. در کشور کوچک سنگاپور تا مدت‌ها سروصدای زیاد سبب بروز انواع دردهای جسمی و آزرذگی‌های روانی شده بود. سنگاپور کشوری کوچک است و ساخت‌وساز بزرگراه‌ها صدها را تا حد آزاردهنده‌ای بالا برده بود. بعدتر وزارت محیط‌زیست‌شان راهکارهایی برای کاهش سروصدا ارائه کرد.
مثال‌های بالا را کفیت ما برسیم به اصل مطلب و توجه شما را به بحران‌های از پرده برون‌افتاده محیط زیست جلب کنیم. بخش‌هایی از این نوشته برگرفته از سری کتاب‌های دانش روز برای همه است و خوانندگان را به خواندن این مجموعه دعوت می‌کنیم.

♦♦♦

آب‌های دریای مدیترانه با فاضلاب، مواد شوینده، مواد شیمیایی و پسماندهای صنعتی آلوده شده است؛ آن‌چنان که آب‌های دریای خزر و خلیج فارس هم آلودگی وسیع دارد. نفت‌کش‌ها با وجود داشتن پرتکل‌های مشخص، ته‌مانده تانکرهای خود را در دریا می‌شویند. وضعیت به‌گونه‌ای شده که در برخی جاها سواحل زیبا و روزگار طولانی دست‌نخورده، پر از زباله و رسوب‌های نفتی شده است. در اروپای شرقی، توسعه اقتصادی و صنعتی، هم در دوره شوروی سابق و هم پس از فروپاشی، به آلودگی و فرسودگی محیط زیست منتهی شده است. هم‌اکنون خطرهای ناشی از تنفس آلوده برآمده از بنزین نامرغوب و نیروگاه‌های قدیمی و دیگر عوامل بیماری‌های تنفسی ناشی از عوامل بیرونی در دست بررسی‌های گسترده است. در این میان و در لابه‌لای تمام آلودگی‌ها، مصرف محصولات و فرآورده‌هایی که به هنگام کشت، سم‌پاشی شده‌اند هم بر دیگر آلودگی‌ها افزوده شده است. وضعیت دریاچه‌ها، چه در ایران و چه در جاهای دیگر، گاهی به سرعت رو به وخامت گذاشته است. وضعیت دریاچه ارومیه در ایران که جای حرفی باقی نگذاشته است، دریاچه آب شور اورال در آسیای میانه که از دو رودخانه بزرگ تغذیه می‌شد، رو به وخامت گذاشته بود و هنوز هم سر پا نشده است. نیاز به آب مصرفی باعث کاهش بسیار زیاد آب این دریاچه شده بود. اتفاقی که برای چندین جا در ایران هم افتاده است. بگذارید کمی بیشتر به دریاچه اورال نگاه کنیم. میزان ماهی صیدشده به‌شدت کاهش یافته و آب، با نمک و حشره‌کش‌ها و کودهای شیمیایی آلوده شده بود. غبار سمی ناشی از منطقه صنعتی اورال چنان در سطح منطقه پخش شده بود که برداشت هرگونه محصولی را با مشکل روبروه می‌کند. دریای خزر و محیط اطراف آن هم در وضعیت شکننده‌ای قرار دارد. پالایشگاه‌ها و مجتمع‌های پتروشیمی، به منابع اصلی آلودگی خاک تبدیل شده‌اند. صنعتی‌شدن بدون حساب‌وکتاب و توسعه شهری باعث آلودگی زمین شده است. دورریختن و تخلیه مواد حفاری چاه‌های نفت و گاز هم اثری مخرب داشته است. فاضلاب‌های تصفیه‌نشده مستقیم به دریای خزر ریخته می‌شوند. سموم کشاورزی و مواد شیمیایی، محیط زیست خشکی و دریا را آسیب‌دیده کرده است. این موارد متحصصه‌فرد نیست؛ بلکه مثال‌هایی برای بحران آلودگی در جهان است. اتفاقی که به‌واسطه قرن‌ها بدرفتاری انسان با محیط زیست

وقتی اقلیم کشورها را عاقل‌تر می‌کند

آیاترس از پیامدهای زیست محیطی می‌تواند علت همکاری کشورهای ثروتمند شود؟

در شرم‌الشیخ مصر مذاکره‌کنندگان نزدیک به ۲۰۰ کشور در اوایل روز یکشنبه ۲۰ نوامبر به مذاکرات دوهفته‌ای خود در شرایطی پایان دادند که دستاورد اصلی آن موافقت با تأسیس صندوق بود که به کشورهای فقیر و آسیب‌پذیر کمک می‌کند تا با بلاای اقلیمی مقابله کنند. باید توجه داشت که چون آلودگی ناشی از کشورهای ثروتمند، شدیدتر شده، کره زمین نیز به‌طور خطرناکی گرم‌تر شده است.

♦♦♦
تصمیم درباره پرداخت خسارات ناشی از تغییر اقلیم پیشرفتی را در یکی از بحث‌برانگیزترین موضوعات در مذاکرات تغییر اقلیم سازمان ملل ایجاد کرد. برای بیش از سه دهه، کشورهای درحال‌توسعه به دلیل ضررها و خسارت مالی متحمل‌شده تحت فشار بوده‌اند و از کشورهای ثروتمند و صنعتی می‌خواستند تا برای هزینه آسیب‌های ناشی از توفان‌های مخرب، امواج گرما و خشک‌سالی مرتبط با گرمایش جهانی، غرامت بپردازند. اما ایالات متحده و سایر کشورهای ثروتمند مدت‌هاست که این ایده را مسدود کرده بودند؛ زیرا می‌ترسیدند که آنها از نظر قانونی در قبال انتشار گازهای گلخانه‌ای که منجر به تغییرات آب‌وهوایی می‌شوند، مسئول شناخته شوند. پس از بن‌بست ۳۰ساله، توافق نامه جدید اقلیمی سازمان ملل متحد با هدف پرداخت خسارت به کشورهای درحال‌توسعه برای ضرر و زیان ناشی از گرمایش جهانی تصویب شد. اما سؤالات بزرگی درباره چگونگی کارکرد آن باقی ماند. این توافق‌نامه که در شرم‌الشیخ شهر تفریحی دریای سرخ نهایی شد، می‌گوید که کشورها نمی‌توانند از نظر قانونی در قبال این پرداخت‌ها مسئول باشند. بر اساس این قرارداد، کمیته‌ای با نمایندگانی از ۲۴ کشور طی سال آینده تلاش خواهند کرد تا مشخص شود که این صندوق باید دقیقا چه شکلی داشته باشد، کدام کشورها باید کمک کنند و این پول باید صرف چه چیزی شود. البته بسیاری از دیگر جزئیات نیز هنوز مشخص نیست. برای ایجاد صندوق ضرر و زیان، اختلافاتی تا ساعات اولیه روز یکشنبه بر سر سایر عناصر یک توافق گسترده‌تر وجود داشت، از جمله اینکه کشورها به چه میزان باید انتشار گازهای گلخانه‌ای خود را کاهش دهند و اینکه آیا صریحا خواستار حذف تدریجی سوخت‌های فسیلی از جمله زغال‌سنگ، گاز طبیعی و نفت می‌شوند یا نه؟ ازاین‌رو مذاکره‌کنندگان در اجلاس مصر تا ساعت پنج صبح درباره سایر اقدامات بحث می‌کردند. کشورهای درحال‌توسعه که عمدتا از آسیا، آفریقا، آمریکای لاتین، کارائیب و اقیانوس آرام جنوبی بودند، در ابتدای اجلاس برای قرارگرفتن موضوع صندوق ضرر و زیان در دستور کار رسمی این اجلاس دوهفته‌ای مبارزه کردند. سپس آنها فشار بی‌امانی را در این کمپین آوردند و استدلال می‌کردند که این یک موضوع مرتبط با عدالت است و خاطر‌نشان می‌کردند که این اجلاس‌ها کمک چندانی به بحرانی که موجودیت آنها را تهدید می‌کند، نکرده است. آنها به‌صراحت می‌گفتند که اگر این نشست که در قاره آفریقا برگزار شده، بدون رسیدگی به ضرر و زیان‌ها پایان یابد، به‌عنوان یک شکست اخلاقی تلقی خواهد شد. «شری رحمان»، وزیر تغییرات اقلیمی پاکستان گفت: «این اعلامیه به جوامع آسیب‌پذیر در سراسر جهان که برای بقای خود در برابر تغییرات آب‌وهوایی می‌جنگند، امیدواری می‌دهد و به فرایند کاپ اعتبار می‌بخشد». پاکستان که رهبری گروهی متشکل از ۱۳۴ کشور درحال‌توسعه را بر عهده داشت و برای صندوق ضرر و زیان تلاش می‌کرد، نمونه بارزی از قدرت ویرانگر تغییرات آب‌وهوایی بود؛ چون در طول تابستان، پاکستان متحمل سیل ویرانگری شد که به گفته دانشمندان با گرم‌شدن کره زمین شدت یافته بود و منجر به مرگ بیش از هزارو ۵۰۰ نفر شد، یک‌سوم کشور را زیر آب برد و ۳۰ میلیارد دلار خسارت به بار آورد. این در حالی است که پاکستان کمتر از یک درصد از انتشار گازهای گلخانه‌ای جهان را که مسبب این سیل به شمار می‌رود، به خود اختصاص داده است. از آنجایی که اجلاس رو به پایان بود، اتحادیه اروپا با ایده صندوق ضرر و زیان موافقت کرد؛ هرچند اصرار داشت هرگونه کمک باید معطوف به آسیب‌پذیرترین کشورها باشد و دیگر اینکه کمک‌ها ممکن است طیف گسترده‌ای از گزینه‌ها را شامل شود؛ یعنی از برنامه‌های بیمه‌ای گرفته‌تا پرداخت‌های مستقیم را در بر گیرد. این امر ایالات متحده را که بیش از هر کشور دیگری در تاریخ گازهای گلخانه‌ای به‌جو پیمایز کرده است، به آخرین مقاومت‌کننده تبدیل کرد. روز شنبه در حالی که مذاکرات به زمان اضافه کشیده شده بود، مقامات آمریکایی گفتند برای شکستن بن‌بست‌ها، ایده تأسیس صندوق ضرر و زیان را می‌پذیرند.

حمایت همچنان باقی است

ایالات متحده و اتحادیه اروپا برای تضمین اینکه چین در نهایت به این صندوق ایجادشده کمک خواهد کرد و اینکه چین واجد شرایط دریافت پول از آن نخواهد بود، فشار می‌آوردند. سازمان ملل متحد در حال حاضر چین را به‌عنوان یک کشور درحال‌توسعه طبقه‌بندی می‌کند که این کشور را واجد شرایط دریافت غرامت تغییر اقلیم می‌کند و این در حالی است که این کشور در حال حاضر بزرگ‌ترین تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای در جهان و همچنین دومین اقتصاد بزرگ جهان است. چین به‌شدت در برابر اینکه در این مذاکرات جهانی با او به‌عنوان یک کشور توسعه‌یافته رفتار شود، مقاومت کرده است. نکته دیگر این است که هیچ تضمینی وجود ندارد که کشورهای ثروتمند پول را به صندوق واریز کنند. یک دهه پیش نیز ایالات متحده، اتحادیه اروپا و سایر تولیدکنندگان ثروتمند متعهد شدند که تا سال ۲۰۲۰ سالانه صد میلیارد دلار برای کمک به کشورهای فقیرتر با هدف تغییر به سوی انرژی پاک و سازگاری با خطرات اقلیمی از طریق اقداماتی مانند شکار دیوارهای دریایی پرداخت کنند. آنها هنوز هم از پرداخت چندده میلیارد دلار در سال سر باز می‌زنند. درحالی‌که دیپلمات‌های آمریکایی با تأسیس این صندوق موافقت کرده‌اند، ولی نهایتا ننگره باید پول را تخصصی دهد. سالال گذشته دولت «جو بایدن» به دنبال دومیصد میلیارد دلار برای تأمین مالی پروژه‌های تغییر اقلیم بود، اما تنها یک میلیارد دلار به دست آورد و این تازه زمانی بود که دموکرات‌ها هر دو مجلس را تحت کنترل داشتند. با توجه به اینکه جمهوری‌خواهان که عمدتا مخالف کمک‌های اقلیمی هستند، قرار است در ماه ژانویه کنترل مجلس نمایندگان را به دست بگیرند، چشم‌انداز ننگره برای صعود یک طرفه کل‌گازا جدید برای صندوق ضرر و زیان، تاریک به نظر می‌رسد و این اغذغه باید مورد توجه قرار گیرد. سناتور «جان باراسو» جمهوری‌خواه از ایالت وایومینگ گفته است: «ارسال دلارهای مالیات‌دهندگان ایالات متحده به صندوق لجن سبز تحت حمایت سازمان ملل متحد کاملا اشتباه است. دولت بایدن باید روی کاهش هزینه‌های داخلی تمرکز کند نه ارسال پول به سازمان ملل برای توافقاتی جدید آب‌وهوایی. به‌علاا نوآوری و نه غرامت، کلید مبارزه با تغییرات آب‌وهوایی است». البته در همین شرایط بسیاری از کشورهای اروپایی به نوبه خود و به‌طور داوطلبانه بیش از ۳۰۰ میلیون دلار را برای رسیدگی به ضرر و زیان‌ها تعهد کرده‌اند که بیشتر آن صرف برنامه جدید بیمه‌ای برای کمک به کشورها برای جبران خسارت ناشی از بلاای مانند سیل‌های شدید شده است. هرچند کشورهای فقیرتر این تلاش‌ها را می‌پسندند، ولی در عین حال خاطرنشان کرده‌اند که مالیاتی مانند در نهایت سالانه با صدها میلیارد دلار آسیب‌های غیرقابل‌اجتناب و برگشت‌ناپذیر اقلیمی مواجه شوند. «محمد آدو»، مدیر اجرایی Power Shift Africa است که هدف این مؤسسه بسیج اقدامات اقلیمی در سراسر این قاره است. او می‌گوید: «ما این صندوق را داریم، اما برای ارزشمندکردن آن به پول نیاز داریم. آنچه ما داریم مثل یک سطل خالی است. اکنون ما باید آن را پر کنیم تا بتوانیم حمایت‌ها را برای آسیب‌پذیرترین افرادی که در حال حاضر از بحران اقلیمی رنج می‌برند، جاری کنیم». بحث‌هایی در جریان بود که این صندوق جدید چه نامیده شود. کشورهای درحال‌توسعه آن را «بحران خسارت» می‌دانند و فعالان آب‌وهوا اغلب از آن به‌عنوان «گرامت» یاد می‌کنند، اما دیپلمات‌ها به‌ویژه آمریکایی‌ها، این پول را «منابع تأمین ضرر و زیان» نامیده‌اند. علاوه بر صندوق ضرر و زیان، کشورهای درحال‌توسعه از مذاکرات اقلیمی برای انجام اصلاحات در دو مؤسسه از بزرگ‌ترین مؤسسات وام‌دهی جهان یعنی بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول استفاده کردند. توافقی که در شرم‌الشیخ حاصل شد، امکان پرداخت هر دو نهاد به صندوق ضرر و زیان را مطرح می‌کند. به‌هی‌های سنگین یکی از منابع اصلی کشورهای درحال‌توسعه برای پاسخ‌گویی مناسب به بحران‌های ناشی از آب‌وهوا، چه به‌صورت فوری و چه به‌صورت بلندمدت است. این اجلاس دوهفته‌ای که قرار بود روز جمعه به پایان برسد، در روز شنبه نیز ادامه یافت؛ زیرا مذاکره‌کنندگان نزدیک به ۲۰۰ کشور بر سر چندین موضوع حساس با هم درگیر بودند. این مذاکرات یک‌پارچه‌ای ممکن است کشورها را به سوزاندن زغال‌سنگ و سوخت‌های دیگر به‌عنوان جایگزین برای گاز روسیه ترغیب کرده و تورم را تحریک کرده و برخی خسارت‌ها را به سوزاندن زغال‌سنگ و سوخت‌های دیگر به‌عنوان جایگزین برای گاز روسیه ترغیب کرده و تهدیدی برای تضعیف اهداف اقلیمی است. در عین حال، افزایش دمای جهانی باعث تشدید سیل‌های مرگ‌بار در مکان‌هایی مانند پاکستان و نجریره و همچنین افزایش گرمای بی‌سابقه در سراسر اروپا و آسیا شده است. در شاخ آفریقا، سومین سال خشک‌سالی شدید میلیون‌ها نفر را در آستانه قحطی قرار داده است. یکی از زمینه‌های نگرانی در این مذاکرات این بود که آیا کشورها تلاش خواهند کرد دمای جهانی را بیش از یک‌ونیم درجه سانتی‌گراد (۲.۷ درجه فارنهایت) بالاتر از سطح قبل از صنعتی‌شدن افزایش ندهند؟ یعنی هدفی که کشورها در مذاکرات آب‌وهوایی سال گذشته در کلاسکو بر آن تأکید کرده‌اند. دانشمندان می‌گویند فراتر از این آستانه، خطر فرج‌آب آب‌وهوایی به میزان درخور توجهی افزایش می‌یابد. این سیاره قیلا به‌طور متوسط یک و یک‌دهم درجه سانتی‌گراد گرم شده است و دانشمندان گفته‌اند که کشورها باید انتشار کربن خود را سریع‌تر و به میزان شایان توجهی کاهش دهند تا گرمایش را در سطح یک‌ونیم درجه سانتی‌گراد حفظ کنند. جهان در حال حاضر در مسیری قرار دارد که تا پایان قرن جاری بین دو و یک‌دهم تا دو و ندهم درجه سانتی‌گراد گرم می‌شود. دانشمندان دریافته‌اند که گرمایش بیشتر می‌تواند باعث شود که ده‌ها میلیون نفر دیگر در سراسر جهان در معرض امواج گرمای تهدیدکننده حیات، کمبود آب و سیل‌هایی در سواحل قرار بگیرند. یک جهان یک‌ونیم درجه ممکن است عمدا صخره‌های مرجانی و یخچال‌های آشفته میزبانان مصری بود که وظیفه آنها درک نگرانی‌های هر کشور و سپس میانجیگری برای یک معامله بوده است. دیپلمات‌ها از اینکه ریاست جمهوری مصر جلسات را نیمه‌شب برگزار کرده و به نمایندگان اجازه داده فقط قسمت‌هایی از متن احتمالی را ببینند، شکایت داشتند. مشکلات فنی مربوط به جلسات مذاکره یعنی تأخیر و عدم دسترسی آسان به غذا و آب نیز پیشرفت را کند کرد. جالب است که مذاکره‌کنندگان مجبور بوده‌اند در محل، ساندویچ و قهوه را شکار کنند. یکی از نمایندگان قدیمی که خواست نامش فاش نشود، گفت: «در ۲۵ سال گذشته هرگز چنین چیزی را تجربه نکرده‌ام. این نماینده این فرایند را غیرشفاف، آشفته و غیرقابل‌پیش بینی خواند». درحالی‌که این کنفرانس قرار بود روز جمعه به پایان برسد، مذاکره‌کنندگان تا صبح یکشنبه به توافق نهایی دست نیافتند.

NewYorkTimes, 19Nov.2022